

TÖRTÉNETI ALKOTMÁNYUNK VÍVMÁNYAI AZ ALAPTÖRVÉNY KÖGENS RENDELKEZÉSÉBEN

VARGA Zs. András
egyetemi tanár (PPKE JÁK)

1. Az Alaptörvényről

Tudományos konferencia megszervezése az Alaptörvény megalkotásának – Országgyűlés általi elfogadásának és köztársasági elnöki aláírásának – öt éves évfordulóján alapos megfontolást igényelt. Elsősorban nem az öt év viszonylagos rövidsége vetett fel kérdéseket, habár a Pázmány Péter Katolikus Egyetem fenntartója, a Katolikus Egyház kétezer éves, vagy az Ószövetség előzményével számolva háromezer évnél is régebbi történetéhez viszonyítva ez nagyon rövid idő. Sőt, még az egyetemünkön közel négyszáz éve – a kánonjogot is ide értve – folyamatos jogi tudományos kutatás és oktatás is visszafogottságra intett. Ezt a körülményt mégis könnyű volt helyesen értékelni. Nem pusztán az Alaptörvény öt évét, hanem a Nemzeti hitvallás és az R) cikk (3) bekezdése által újraértékelt magyar jog, magyar történeti alkotmány több, mint ezer évét is ünnepeljük ugyanis. Ez pedig már elegendően hosszú idő ahhoz, hogy megünneplése minden aggályt eloszlasson.

Más oka is volt azonban a megfontoltságnak. Egyetemünket, és különösen a Jog- és Államtudományi Kart egészen szoros kapcsolat fűzi az Alaptörvényhez. Ezt a szoros kapcsolatot nevekhez is köthetjük. *Salamon László* címzetes egyetemi tanár úr volt az Országgyűlés Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottságának választott elnöke, ő irányította az új alkotmány előkészítésének első – kifejezetten széleskörű tudományos, szakmai, társadalmi és politikai konzultációkra épülő – szakaszát¹ (munkáját a szerző közvetlenül figyelemmel kísérhette²). A Nemzeti hitvalláshoz hasonló, az alkotmány tételes rendelkezésével együtt olvasandó dokumentum megalkotásának

¹ http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=&p_ckl=39&p_biz=1005&p_fomenu=20&p_almenu=20&p_rec=&p_nyelv=HU (2016. július 10-ei állapot)

² PATYI András – SZALAY Péter – VARGA Zs. András: Magyarország alkotmányának szabályozási elvei. Szakértői változat. *PLWP.eu* 2011/31.

igényét vetette fel Hörcher Ferenc közel tíz évvel az Alaptörvény előtt.³ Jakab András, aki az alkotmányozás teoretikus hátteréhez önálló monográfiával járult hozzá,⁴ karunk oktatója (2016. szeptembertől egyetemi tanára).

Ezt a különleges kapcsolatot több kötet fémjelzi. Az első, a 2010-es általános országgyűlési választások két fordulója között jelent meg, és az új alkotmány szükségességét próbálta az egyes jogintézmények szisztematikus áttekintésével megalapozni.⁵ A második az alkotmányozás folyamatában az egyik alapvető jogállami kérdést, a közigazgatási bírászkodás, a bíróságok és az Alkotmánybíróság viszonyát – ide értve a „valódi” alkotmányjogi panaszt is – és ennek lehetséges szabályozását járta körül.⁶ A harmadik, a Pécsi Tudományegyetemmel közös, 2011. februárban tartott konferencia előadásait tartalmazza.⁷ Ez a kettős kötet az igazolása annak, hogy a lehető legtovább igyekeztünk fenntartani a párbeszédet a különböző jogi iskoláknak az új alkotmánnyal kapcsolatos megközelítései között. A negyedik⁸ és ötödik⁹ kötet az első idegen nyelven megjelent Alaptörvény-kommentár, amelynek gondolata egyetemünkön fogant, és amelynek szerzői nagyobb részt karunk oktatói. A hatodik (és felújítása folytán nagyobb „sorszámot” is megérdemlő) kötet az első Alaptörvény-tankönyv, amelyet három kar is használ.¹⁰ A hetedik kötet¹¹ azt igazolja, hogy a történeti alkotmányunkra hivatkozás nem pusztán szimbolikus tisztelgés a múlt előtt, hanem valódi, ma is vállalható és alkalmazható alkotmányos jogrendszer továbbélésének elismerése.

Mindez azt mutatja, hogy ezen az Egyetemen és ezen a Karon figyelemmel kísértük az Alaptörvény előkészítését, szövegezését és a hatálybalépését követő első öt évet is. Éppen ezért nehéz beszélni róla. Nem könnyű a tárgyszerűség követelményének eleget tenni, amikor olyan mondatokról kell beszélni, amelyek első – szinte szó szerinti – leírásakor nem is reméltük, hogy azok visszaköszönnek majd az Alaptörvény szövegében, és amelyeket ma oly sokszor idéznek. Ilyen például az „Alaptörvényünk jogrendünk alapja, szövetség a múlt, a jelen és a jövő magyarjai között. Élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk” vagy a „Tisztelet-

³ HORKAY-HÖRCHER Ferenc: Értékhiányos rendszerváltás. *Fundamentum*, 2003/1.

⁴ JAKAB András: *Az új Alaptörvény keletkezése és gyakorlati következményei*. Budapest, HVG-Orac, 2011.

⁵ SCHANDA Balázs – VARGA Zs. András (szerk.): *Láttelel közjogunk elmúlt évtizedéről*. (A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának könyvei. Tanulmányok 1.) Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Államtudományi Kar, 2010.

⁶ VARGA Zs. András – FRÖHLICH Johanna (szerk.): *Közérdekvédelem – A közigazgatási bírászkodás múltja és jövője*. Budapest, PPKÉ JÁK–KIM, 2011.

⁷ DRINÓCZI Tímea – JAKAB András (szerk.) *Alkotmányozás Magyarországon 2010–2011. I–II*. Budapest–Pécs, Pázmány Press, 2013.

⁸ LÓRÁNT CSINK – BALÁZS SCHANDA – ANDRÁS Zs. VARGA (eds.): *The Basic Law of Hungary: A First Commentary*. Dublin, Clarus Press, 2012.

⁹ ANDRÁS Zs. VARGA – BALÁZS SCHANDA – ANDRÁS PATYI (eds.): *The Basic (Fundamental) Law of Hungary. A Commentary of the New Hungarian Constitution*. Dublin, Clarus Press, 2015.

¹⁰ TRÓCSÁNYI László – SCHANDA Balázs: *Bevezetés az alkotmányjogba. Az Alaptörvény és Magyarország alkotmányos intézményei*. Negyedik, átdolgozott kiadás. Budapest, HVG-Orac, 2015.

¹¹ CSEHI Zoltán – SZABÓ István – SCHANDA Balázs – VARGA Zs. András (szerk.): *A Hármaskönyv 500. évfordulóján*. Budapest, Pázmány Press, 2015.

ben tartjuk történeti alkotmányunk vívmányait és a Szent Koronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét” formula.¹²

Nem könnyű ezekről beszélni, és mégis beszélni kell. Beszélni kell, mert az Alaptörvény, Magyarország húsvétai alkotmánya hordoz olyan szimbolikus, erkölcsi és normatív értékeket, amelyek minden igaztalan, zömmel ideológiai vagy még inkább nyílt politikai célt szolgáló kritika ellenére előkelő helyet biztosítanak számára a magyar jogrendszer egykori, mai és jövőbeni kiemelkedő szabályainak gyűjteményében. Hadd emeljek ki ezek közül néhányat.

Mindenek előtt ilyen az a frappáns, nem várt megoldás, ahogy az Alaptörvény megoldotta a történeti alkotmányunk és a jogfolytonosság, valamint a kartális alkotmány paradoxonát. A dilemma végigkísérte az alkotmányozás folyamatát. A dilemma triviálisan nem volt feloldható. A történeti alkotmány 1946-ban ismert korpuszának felélesztése, ismételt hatálybaléptetése nem volt kivitelezhető, mivel 65 év jogi változását, a jogszabályokon alapuló közjogi aktusok és magánjogi ügyletek érvénytelenítése nem képzelhető el. A történeti alkotmánnyal való folytonosság figyelmen kívül hagyása viszont azt jelentette volna, hogy gyökértelen lesz az új magyar alkotmányosság, akár a jogállami alapok is hiányoznak. Látnunk kell, ha reálisak akarunk lenni, és ha a tényeket nem akarjuk felülírni, hogy a történeti alkotmányunk elvetése a jog és a jogállam tudatos elvetését jelentette Magyarországon. Mindezt világosan levezette *Zlinszky János* professzor a Szent István Akadémián tartott székfoglalójában,¹³ de bemutatja *Zétényi Zsolt* nagy történeti alkotmány-gyűjteményéhez írt tanulmánya is.¹⁴ Mindkettő szemléletesen emeli ki, hogy a történeti alkotmány miért volt jogállami; azt pedig, hogy mi történt '49-ben, és a következő évtizedekben, nem szükséges ecsetelni. Az Alaptörvény váratlanul és a közjogi gondolkodásban újszerű módon elkerülte a vagy-vagy döntési kényszert, és az Alaptörvényt sajátos módon a történeti alkotmányba ágyazta. Az R) cikk (3) bekezdése úgy fogalmaz, hogy „Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.” Ilyet a világ még nem látott. Nem véletlenül választottuk ezt mai konferenciánk témájául, és nem véletlenül vizsgálja ezt részletesen az egyik szekció.

Ilyen megoldása az Alaptörvénynek a természetes alapértékek és a mai közjogi fel fogás közti ellentmondások feloldása a társadalmi igények és az igazságosság kiegyenlítése által. Említhető a hatalmi ágak, köztük a végrehajtó hatalom szerepének korrekciós tisztázása. Ezek teszik lehetővé többek között azt is, hogy ma az alkotmányjog számára értelmezhetően meg tudjuk fogalmazni, hogy miért áll ellen Magyarország a népvándorlásnak, az önfeladásnak.

Ilyen továbbá az alkotmány érvényesülését biztosító intézményi garanciák kiteljesítése a „valódi”, az általános hatáskörű bíróságok döntései ellen igénybe vehető alkot-

¹² VARGA Zs. András: Gondolatok Magyarország új Alkotmányáról. *Iustum Aequum Salutare*, 2010/4. 23–27. VARGA Zs. András: A mag-alkotmány védelmében. *PLWP.eu*, 2011/2.

¹³ ZLINSZKY János: *Az Alkotmány értéktartalma és a mai politika*. Budapest, Szent István Társulat, 2005. 3.

¹⁴ ZÉTÉNYI Zsolt: *A történeti alkotmány – Magyarország ősi alkotmánya*. Budapest, Magyarországért Kulturális Egyesület, 2009.

mányjogi panasz intézményének Alaptörvénybe emelése. Ennek folytán ma már nemcsak a jogalkotás, hanem az igazságszolgáltatás és a jogalkalmazás más intézményei fölött is teljes, hatékony és valódi az alkotmánybírósági kontroll. Ez biztosítja az Alaptörvény érvényesülését a mindennapokban. Tudjuk persze, hogy ennek elfogadása nem könnyű más intézmények számára, de minden tiltakozás ellenére ez az Alaptörvény és az igazságosság érvényesülésének záloga. Nem véletlen, hogy az Alaptörvényt és érvényesülésének biztosítékát, az Alkotmánybíróságot oly sok hazai és külföldi támadás éri. Az Alkotmánybíróság megtörése az Alaptörvény megtörését, az Alaptörvény megtörése pedig a magyar szuverén államiság megtörését jelentené.

Végül ide kívánczik még egy példa. Az ügyészségre vonatkozó alaptörvényi szabályok nem egyszerűen visszaemelték a magyar ügyészséget az európai fősodorba, de biztosították a végleges szakítást a bolsevik államberendezkedéssel.¹⁵ A sor még folytatható lenne, de ezzel foglalkoznak a további előadások.

2. A történeti alkotmány és az Alaptörvény viszonyáról

Miután az Alaptörvény és a történeti alkotmány kapcsolatának legfontosabb megállapítását már megfogalmaztuk, érdemes most ennek néhány részletére is kitérni. A történeti alkotmány – ahol ilyen ismer a jogrend – ugyanúgy alkalmazható és alkalmazandó, mint bármely jogszabály. Ennek feltételei, hogy a történeti alkotmány és összetevői legyenek érvényesek, hatályosak és főként azonosíthatók. Ha tehát a történeti alkotmányt akarjuk alkalmazni, akkor választ kell találni az ezeket a körülményeket kutató kérdésekre.

A legnehezebb pontosan megválaszolni, hogy mi tartozik a történeti alkotmányhoz, márpedig ha valaminek a jogi alkalmazhatósága felmerül, akkor annak hivatkozhatónak kell lennie (azaz: meg kell tudni jelölni, hogy miről beszélünk). Erre Magyarországon tekintetében többféle válasz adható. Ilyen lehetséges válasz, hogy az alkotmány azonos a jog egészével, azaz a tételes írott és szokásjogi jogforrások és a rájuk épülő gyakorlat együtt adja az alkotmányt.¹⁶ Lehetséges olyan felfogás is, amely csak néhány, kiemelkedő írott jogszabályt, a szokásjogot és a rájuk épülő gyakorlatot sorolja a történeti alkotmány körébe, de a joggyakorlat tulajdonképpen ki is hagyható, mivel a szokásjog ennek megszilárdult változataként szükségtelenné teszi önálló figyelembe vételét.¹⁷ Bármelyik megoldást is fogadjuk el, bizonyos, hogy a történeti alkotmány folyamatosan változott, és az is, hogy legalább a fontosabb jogszabályok biztosan részét képezték.

¹⁵ VARGA Zs. András: Új Alkotmány és az ügyészség közjogi hatáskörei. *Magyar Jog*, 2011/2. 77–86.; VARGA Zs. András: Az Alaptörvény és az ügyészség közjogi hatáskörei. *Magyar Jog*, 2012/3. 129–136.; VARGA Zs. András – ELŐHÁZI Zsófia: Az Európa Tanács ajánlása az ügyészek büntetőjogon kívüli tevékenységének elveiről. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 2013/1. 86–92.

¹⁶ EGYED István: *A mi alkotmányunk*. Budapest, Magyar Szemle Társaság, 1943. 52–59.; TOMCSÁNYI Móric: *A magyar közigazgatási jog alapintézményei*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi nyomda, 1926. 29–30.

¹⁷ ZÉTÉNYI i. m.

A hatályosság kérdésének megválaszolása könnyebbnek látszik: a Magyarország államformájáról szóló 1946. évi I. törvény 19. §-a szerint „*Ez a törvény a Nemzetgyűlésben való kihirdetésével azonnal hatályba lép. Kihirdetésével hatályukat veszítik a megszűnt királyságra és kormányzói intézményre vonatkozó összes jogszabályok.*” Hasonlóképpen helyeztek hatályon kívül egyes rendelkezéseket más törvények, például a közigazgatási bíróság megszüntetéséről szóló 1949. évi II. törvény; ez viszont mutatja a problémákat is: „*1. § A közigazgatási bíróság a jelen törvény hatálybalépésének napjával megszűnik. // 2. § Azokra az ügyekre nézve, amelyekben a fennálló jogszabályok a közigazgatási bírósághoz intézhető panaszt engednek, a jelen törvény hatálybalépésétől kezdve az alábbi §-okban foglalt rendelkezések irányadók.*”

A történeti alkotmány és megszüntetése idején még nem dühöngött a jogbiztonságnak becézett jogpozitivisták logikai formalizmus, vagyis a jogszabályok szövege abból indult ki, hogy azt elsősorban a jogászok, végső soron mindenki megérti, és az alkalmazás során nem azt keressük, hogy vajon lehetséges-e olyan kifordított jelentést tulajdonítani neki, ami lehetetlenné teszi az alkalmazását. A jogalkotói akaratot tehát elfogadta a joggyakorlat, ezért a törvények lehetnek rövidek; emiatt viszont a hatályon kívül helyezés sem volt a mai szokások szerint precíz (olyat is találunk a háború után, hogy „*az e törvénnyel ellentétes jogszabályok hatályukat veszítik*”). Még régebben a hatály sokkal személyesebb volt, amíg a szuverenitás az uralkodó személyes tulajdonsága volt, a jogszabályok hatálya is a személyéhez kötődött. Nem véletlen, hogy Magyarországon a koronázási eskü és hitlevél tartalmazta, hogy mely korábbi jogszabályokat, illetve jogokat ismer el az új uralkodó. Ez tette törvényes királlyá az örökös királyt, és ez tette alkotmányosan kormányzottá Magyarországot.

Az érvényesség kérdése a legnehezebb, most nem is merülök el benne, mivel szükségszerűen elvezet a jogfolytonosság, a szuverenitás olyan kérdéseire, amelyek felvázolásához egy konferencia nem biztosít elegendő időt. Annyi azért kijelenthető, hogy hosszabb történelmi időszakokat nem lehet érvényességi karanténba zárni (nem lehet hurkot vetni a történelmi időtengelyre), azaz évtizedek joga nem tekinthető en bloc érvénytelennek. Mindez elvezet a rövid válaszhoz: Magyarországon a történeti alkotmány ma nem alkalmazható, mert pontosan nem határozható meg a terjedelme, jelentős része nem hatályos vagy ellentétes a hatályos joggal, a hatályos jog érvényességének problémája pedig valószínűleg feloldhatatlan lenne.

Az Alaptörvény éppen ezt a körülményt tette irrelevánssá. Nem a történeti alkotmány hatályos jogként alkalmazását veti fel, hanem az R) cikk (3) bekezdésében „történeti alkotmányunk vívmányairól” mint értelmezési keretről rendelkezik. Ez egyrészt kögens, másrészt azonban tartalma szerint nem hatályba léptető (vagy hatályt meghatározó) szabály. A történeti alkotmányra hivatkozás így elsősorban *identitási elem*,¹⁸ másodsorban értelmezési keret minden alaptörvényi rendelkezés számára, és ilyenként is *vívmányai* közvetítésével.

A következő kérdésnek tehát a vívmányok mibenlétét kell érintenie. Az kínálkozik a leginkább kézenfekvő megoldásnak, ha úgy véljük, hogy a vívmány fogalma az

¹⁸ RIXER Ádám: A történeti alkotmány lehetséges jelentéstartalmai. *Jesz.hu* No. 47.; RIXER Ádám: *A történeti alkotmány helye mai jogunkban*. Budapest, KGRE ÁJK, 2012.

Alaptörvény értelmében valami hasonló, mint az európai jog „*aquis communautaire*” fogalma: utóbbi a közösségi értékrend (konkrét jogszabályok szintjén is) már elért eredménye. Ebben a kontextusban a „történeti alkotmányuk vívmányai” is a közös európai értékrend konkrét jogszabályokban és állami gyakorlatba már elért (megvalósult) eredménye. Ilyen értelemben tehát olyan jogi megoldásokat – alapelveket, toposzokat, értelmezési módszereket és korlátokat, intézményi alapjellemzőket – takar, amelyek adott esetben korábban hatályban volt jogszabályokban, szokásjogban, bírói gyakorlatban öltött testet, de amelyeket ma jogi kötőerő nélküli források hordoznak, ugyanakkor amelyek a jogértelmezésben mégis irányadók. Az előbbi bonyolult összefüggéssel azt próbáltam kifejezni, hogy a „történeti alkotmányuk vívmányai” önmagukban ma már nem hatályos normák, de a hatályos normák értelmezését azokkal összhangban kell elvégezni. Reflektálni kell rájuk – el lehet térni a korábbi megoldásoktól, de legalább a másodlagos jogi diskurzusokban (azaz nem a jogszabályokban, hanem a törvényjavaslatok miniszteri indokolásában, a jogirodalmi leírásokban, az Alkotmánybíróság vagy a Kúria döntéseinek indokolásaiban) ki kell fejteni ennek okait.

A vívmány – mint minden jogi fogalom – bizonytalan tartalmú. Bármely jogalkotási termék egyetlen értelme szélsőséges jogpozitivistá illúzió.¹⁹ Elkerülhetetlen, hogy különböző élethelyzeteken alapuló jogviták eldöntésében a különböző bíróságok különféle értelmet tulajdonítsanak az egyes jogszabályok fogalmainak, így a „történeti alkotmányuk vívmányainak” is. A bíróságok, a Kúria, és végső soron az Alkotmánybíróság a saját eljárásaiban tudja ezeket tisztítani, kialakítani a fogalom értelmezése során követendő elveket, esetleg a fogalom „lényeges tartalmát” is. Ez hosszú folyamat, de más út nincs.

Az Alaptörvény tehát önmagában kartális alkotmány lenne. Az R cikk (3) bekezdés viszont belehelyezi (belekapcsolja, beleágyazza) a történeti alkotmányba. Ez egészen új jogi jelenség. Amint utaltam már rá, voltak olyan elképzelések, hogy a történeti alkotmányt kellene hatályba léptetni, ami viszont képtelenségnek tűnik. Hatvanöt esztendő nem lehet kitörölni a (jog)történetből. Volt olyan elképzelés, hogy az új alkotmány legyen tisztán kartális alkotmányozói „termék”, ennek viszont a feltételei nem álltak fenn maradéktalanul, valamit kezdeni kellett a jogfolytonossággal. Az Országgyűlés által végül választott megoldás azért nagyszerű, mert felülemelkedik a vagy-vagy megoldáson: a történeti alkotmány mögöttes hermeneutikai „feltámasztásával” alapot és háttérrel ad a tételes jog csúcsára helyezett Alaptörvénynek.²⁰

Ha modellezni akarjuk, az R cikk (3) bekezdése folytán az Alaptörvény olyan, mint egy homokóra: alul van a tételes jog, annak csúcsán (a homokóra dereka) az Alaptörvény, felül pedig a történeti alkotmány, amely az Alaptörvényen keresztül épül be (újra) a tételes jogba. Kétségtelen persze, hogy az így felfogott történeti alkotmánynak része az elmúlt huszontkét év jogfejlődése, így az ideiglenes Alkotmány és annak vívmányai is. A „történeti alkotmányuk vívmányai” ebben a felfogásban alapvető jogok (és hozzájuk tapadó magánjogi alanyi jogosultságok) olyan lényeges tartalmát hordozzák/hordozhatják, amelyeket törvény nem korlátozhat, és ha jogállami körülmények között

¹⁹ Ld. erről VARGA Zs. András: *Ombudsman, ügyész, magánjogi felelősség: Alternatív közigazgatási kontroll Magyarországon*. Budapest, Pázmány Press, 2012. 7. fejezete.

²⁰ SZÁJER József: *Szabad Magyarország, szabad Európa*. Budapest, 2014.

beszélünk róluk, az Alaptörvény maga sem korlátozhatja. Ilyen értelemben az R cikk (3) bekezdése akár az alkotmányozás (alkotmánymódosítás) korlátja is, az alacsonyabb szintű jogalkotásnak és a jogalkalmazásnak pedig mindenképpen.

Sajnos a 33/2012 (VII. 17.) AB határozat (bírák elmozdíthatatlansága) érvelése álláspontom szerint több ponton hibás, többek között a kérdésben írtak miatt is. A különvélemények közelebb állnak a helyes jogi megközelítésekhez. A „történeti alkotmányuk vívmányaira” hivatkozás során az Alkotmánybíróság – véleményem szerint – nem járt el körültekintően. Jóval árnyaltabb a tényleges helyzet. (Nem véletlen, hogy az Európai Unió Bírósága elméleti értelemben sokkal támadhatatlanabb döntést hozott.²¹) Az újabb alkotmánybíróági gyakorlat már jóval árnyaltabb.²²

Mindebből következően az mondható el, hogy *a priori* nem határozható meg, hogy mi tartozik a történeti alkotmányuk vívmányai közé. Az érvényesség problémái miatt történeti korok nem zárhatók ki az alkotmányfejlődésből, ezért a vívmányok hordozói lehetnek, legfeljebb egyes jogszabályok, szokásjog, döntések zárhatók ki. Minél általánosabb egy „vívmány” annál kevésbé vitatható ez a minősége. Mindez tulajdonképpen rendelkezik előképekkel. Eddig is alkalmaztuk egyes jogterületeken a történeti alkotmány hatálya alatt keletkezett jogelveket. Így például a Kúria jogelődje, a Legfelsőbb Bíróság verbális büncselekményekkel kapcsolatos gyakorlata annak ellenére élt tovább, hogy a büntető törvény már régen más. Ide sorolható természetesen az egyes intézmények identitása (példaként: az ügyészség a kiegyezés korától számítva modern történetét,²³ még ha az nyilván régebbi is).

Öt évvel ezelőtt tehát olyan Alaptörvény lépett hatályba, amely jogtörténeti kuriózum, de ami ennél is fontosabb, tudományosan értékelhető módon kapcsolta vissza a mai Magyarországot az alkotmányos identitását adó ezeréves alkotmányos jogi folyamathoz. Ez olyan értéke az Alaptörvénynek, amely mindenképpen okot ad az öt évvel ezelőtti alkotmányozói döntés ünneplésére.

Az Alaptörvény beágyazása a történeti alkotmányba a jelenre és a jövőre is kihat. Erre alapítva kijelenthető, hogy Magyarország alkotmányos önazonossága olyan alapvető alkotmányos érték, amelyet nem az Alaptörvény hoz létre, azt az Alaptörvény csak elismeri. Az alkotmányos önazonosságról ezért nemzetközi szerződéssel, de még az Alaptörvény módosításával sem lehet lemondani, attól csak a szuverenitás, az önálló államiság végleges megszűnése foszthatja meg Magyarországot. Ezért még az Európai Unióval fennálló kapcsolat tekintetében is irányadó, hogy kétség esetén Magyarország szuverenitásának fenntartását kell vélelmezni ahatáskörök közös gyakorlásának megítélésekor. Ha vannak olyan érvek, amelyek egy hatáskör gyakorlásának tagállami szuverenitásban tartása mellett szólnak, akkor még abban az esetben is azt kell vélelmezni, hogy a hatáskört Magyarország nem engedte át, ha az átengedés mellett is szólnak érvek.

²¹ Judgment in Case C-286/12, Commission v Hungary.

²² HORÁNYI Miklós (szerk.): *Fejezetek az ügyészség 130 éves történetéből 1871–2001*. Budapest, Legfőbb Ügyészség, 2002.; NANÁSI László: *A magyar királyi ügyészség története*. Budapest, Legfőbb Ügyészség, 2011.

²³ Ld. pl. 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, 17/2015. (VI. 5.) AB határozat, 29/2015. (X. 2.) AB határozat, 2/2016. (II. 8.) AB határozat.

